

A Bevándorlás és a Szélsőjobboldali Pártok Felemelkedésének Párhuzama Németországban és Európában

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
.....	2
Bevezető.....	2
Kutatási módszertan	4
Német bevándorlási statisztikák.....	8
Társadalmi és gazdasági hatások: Németország	10
A migrációs félelem hatásai: a szélsőjobb felemelkedése Európában	11
Az Alternatíva Németországért Párt (AfD).....	15
A szélsőjobb politikai térnyerése és a társadalmi ellenállás Németországban.....	20
Szélsőjobbboldali párt - szélsőjobbboldali szavazók?	22
Politikai eltolódás Európában.....	23
Társadalmi igények és kormányzati intézkedések	25
Összefoglalás.....	26
Hivatkozások	29

Bevezető

Az utóbbi évtizedekben a politikai színtér jelentős változásokon ment keresztül, amelyek középpontjában a bevándorlás kérdése állt. Európa több országában is megfigyelhető a

szélsőjobboldali politikai formációk előretörése, amely folyamat szorosan összefügg a bevándorlás által közvetlenül és közvetve kiváltott gazdasági, kifejezetten társadalmi és kulturális feszültségekkel. Jelen tanulmány célja, hogy alapos képet alkosson arról, miként formálta a bevándorlási jelenség ezeknek a pártoknak a gyarapodását és sikerességét az elmúlt években. Fontos kérdésként merül fel, hogy ezek a pártok vajon ártanak-e az országok sikerének azzal, hogy a bevándorlást negatív fényben tüntetik fel, holott gazdaságilag kedvező hatásokat gyakorolhat egy olyan társadalomban, ahol például az elöregedés problémája egyre sürgetőbb. Számos szakértő és közgazdász, köztük Dr. Wido Geis-Thöne, akinek elemzéseit a tanulmányhoz is használtam, arra utalnak, hogy egy diverzifikált társadalomban nemcsak kulturális gazdagságot biztosít, de hozzájárulhat a munkaerő-piaci szükségletek kielégítéséhez is, segítve a gazdasági növekedést és ezzel együtt a fenntarthatóságot. A potenciális lehetőségek ellenére azonban gyakran felmerül az az ellenérv is, hogy a bevándorlás feszültségeket okoz a társadalomban, és a szélsőjobboldali pártok retorikája, amely mondhatni a homogenitásra törekszik, a közvélemény elbizonytalanodásához vezet. Ezekre a kérdésekre fókuszálva a tanulmány célja, hogy tisztázza a bevándorlás és a szélsőjobboldali narratívák közötti összefüggéseket, és megvizsgálja, hogy azok milyen hatással vannak a társadalmi struktúrák fenntartására és fejlődésére.

A bevándorlás a globális társadalom egyik legmeghatározóbb jelensége, különösen Európában, ahol az elmúlt évtizedekben drámaian megnőtt az érkezők száma. A 2015-ös menekültválság, amely főleg a Közel-Keletről és Észak-Afrikából érkező tömegek miatt robbant ki, alapjaiban alakította át a kontinens migrációs politikáját és közbeszédét. Az új kihívások közé tartoztak olyan szociális, gazdasági és kulturális nehézségek, mint például a közbiztonság romlása, az integráció, valamint az eltérő vallási és etnikai háttérből származó közösségek összekapcsolása. Ugyanakkor a csökkenő születési ráták és az elöregedő társadalmak miatt a bevándorlás kulcsfontosságú kérdéssé vált az EU szempontjából. Ezek a migrációs folyamatok nemcsak társadalmi és gazdasági problémákat vetnek fel, hanem politikai feszültségeket is gerjesztenek az EU tagállamaiban, ahol a közvélemény egyre érzékenyebben reagál a bűnözés növekedésére és a mindennapok biztonságára. A 2024 májusában elfogadott új migrációs paktum, amely irányelveket tartalmaz az illegálisan belépők kezelésére, szintén arra utal, hogy a politikai elit és a közvélemény között egyre mélyülő ellentétek alakulnak ki, amelyek arra ösztönzik a döntéshozókat, hogy sürgős megoldásokat találjanak. Az európai vezetők előtt álló központi kérdés, hogy az Európai Unió és országai megmaradnak-e a szuverén nemzetállamok szerződéses alapú szervezeteként, vagy központosított entitássá alakulnak, ahol a nemzeti hagyományok és a kultúrák jobban a háttérbe

szorulnak egy új „európai identitás” létrehozásának érdekében. Reálisan elég csekély a centralizálás valószínűsége az EU tagállamai között, ahol a történelmileg megalapozott nemzeti érdekek és identitások még jelen vannak. Ebben különösen kiemelkedő szerepet játszik egy olyan réteg, amely elkötelezetten harcol a nemzeti szuverenitás és identitás védelméért, teljesen elutasítva a centralizációt. (Michtha, 2024)

Kutatási módszertan

Jelen tanulmány célja, hogy megvizsgálja, hogy a migráció milyen gazdasági szükségszerűségekből rendkívül fontos a fogadó országokban és ennek milyen társadalmi hatásai vannak. Továbbá azzal a kérdéssel fog foglalkozni, hogy a társadalmi feszültségek ellenére a bevándorlás miért éri meg a befogadó országoknak, illetve hogy ezek mellett a társadalmi folyamatok mellett fenntartható-e a gazdaság bevándorlókkal történő megtámogatása. Végző célja pedig, hogy átfogó képet alkosson a bevándorlás és a szélsőjobboldali politikai pártok közötti összefüggésekről. A vizsgálat során egy interdiszciplináris megközelítést alkalmazunk, amely integrálja a politikai, szociológiai és gazdasági elemzéseket a téma átfogó megértése érdekében.

Elsődleges módszerként dokumentumelemzést végzünk. Ez magában foglalja a német és más európai országok politikai pártjainak választási programjainak, nyilatkozatainak és média megjelenéseinek alapos vizsgálatát. A folyamat során az a célunk, hogy megértsük a bevándorlással kapcsolatos narratívák fejlődését és változásait, valamint a közszolgálati és magán szociális médiában megjelenő hírek és véleménycikkek hatását a társadalmi közbeszédre és diskurzusra. A kvantitatív kutatás keretein belül statisztikai elemzést fogunk végezni, amelyhez például a Német Statisztikai Hivatal adatait és további releváns adatforrásokból gyűjtött adatokat fogunk használni. Itt a célunk, hogy bemutassuk a bevándorlás mértékének alakulását az elmúlt évtizedekben. A kutatás során esettanulmányokra fókuszálunk, amelyek konkrét példákat szolgáltatnak a bevándorlás és a szélsőjobboldali politikai formációk közötti interakciókra. Ilyen esettanulmányok például a 2015-ös menekültválság idején megfigyelhető politikai reakciók, valamint a politikai kampányok során használt narratívák és azok változása a bevándorlás

növekedésével. Összességében egy valós, adatalapú képet adunk a bevándorlás hatásairól és a szélsőjobbboldali pártok emelkedésének háttéréről.

A kutatás során azokra a kérdésekre keresünk választ, hogy vajon az európai térség politikai eltolódás (politikai shift) előtt áll-e, amelyet a bevándorlás hatására az eddig folytatott bal- és balközép politikák szélsőségesebb irányba való elmozdulása jellemez. Megvizsgáljuk, hogy ez a változás már elkezdődött-e néhány ország körében, és hogy Németország köztük lehet-e. Fontos eleme a kutatásnak, hogy felderítsük, milyen gazdasági hatásokkal járhat a bevándorlás ezen ország számára, és milyen következményekkel bírhat, ha a szélsőjobb veszi át az irányítást. Illetve a következő kulcskérdéseket is fogjuk vizsgálni a kutatás során:

1. Hogyan befolyásolja a bevándorlás a gazdasági növekedést és a munkaerőpiacot a vizsgált országban?
2. Mi is az a „szélsőjobb”? Hogyan vált ilyen népszerűvé? Milyen hatással vannak a szélsőjobbboldali politikák a társadalmi kohézióra és a kulturális sokszínűségekre?
3. Milyen társadalmi és politikai tényezők járulnak hozzá a bevándorlással szembeni ellenálláshoz és a szélsőjobbboldali pártok népszerűségének növekedéséhez Európában?
4. Milyen szerepet játszik az AfD a német politikában, és hogyan befolyásolja a bevándorlással kapcsolatos diskurzust és a közvélemény alakulását?
5. Milyen történelmi párhuzamok vonhatók a jelenlegi migrációs válság és múltbeli események között, amelyek során ellentétes gazdasági és társadalmi érdekek feszültségeket okoztak a társadalomban?

1. A bevándorlás dinamikája és elméletei

Carillo, Quintieri és Vinci (2020) a migráció okait és gazdasági hatásait vizsgáló tanulmányában olvashatunk arról, hogy a migrációnak pozitív gazdasági hatásai vannak, különösen a célországok számára. A kutatáson belül kiemelik, hogy a munkavállalók beáramlása hozzájárul a fogadó országok gazdasági növekedéséhez, miközben a bevándorlók kiegészítő szerepet játszanak a munkaerőpiacon, nem pedig helyettesítik a hazai munkavállalókat. A magasan képzett bevándorlók beáramlása egyértelműen növeli a gazdasági termelékenységet, de a helyi munkaerő képzettségi szintjét is emeli. Azt is fontos megjegyezni, hogy a jogszerűtlen (illegális) bevándorlás, amelyet gyakran negatív kontextusban említenek, szintén releváns gazdasági hozzájárulást mutathat.

A bevándorlást befolyásoló különböző elméletek és modellek megértése kiemelten fontos, mivel ezekkel az elméletekkel és a dinamikák elemzésével vizsgáljuk a bevándorlás működését és mozgatórugóit. Kezdjük a neoklasszikus gazdaságelmélettel, amelynek az egyik kulcsfontosságú szempontja, hogy a migráció motivációját elsősorban gazdasági tényezőkben keresi, mint például a bérkülönbségek, a munkalehetőségek hiánya vagy a termelési körülmények. Ez az elmélet azt hangsúlyozza, hogy a migráció folyamata az egyén költség-haszon elemzésén alapszik, ahol a potenciális bevándorlók a célországban várható jövedelem és életminőség alapján döntenek. (Massey et al., 1993) A dualista munkaerőpiac elmélet még jobban segít megérteni a bevándorlás gazdasági hátterét, azt állítva, hogy a fejlett országok gazdasága kettős munkaerőpiaccal rendelkezik. Az elsődleges munkaerőpiac a magasan képzett, jól fizetett állásokat foglalja magában, amelyek stabil és kedvező munkakörülményeket kínálnak. Ennek a szektornak a munkavállalói jellemzően rendelkeznek a szükséges készségekkel és képzettséggel, hogy versenyképesek legyenek. Ezzel szemben a másodlagos piac alacsonyabb bérekkel, bizonytalan munkakörülményekkel és jóval korlátozottabb előrelépési lehetőségekkel működik. A bevándorlók legtöbbször a másodlagos munkaerőpiacon helyezkednek el, ahol betöltik azokat az állásokat, amelyekre a helyi lakosság kevésbé nyitott. Ezek a munkakörök jellemzően az építőiparban, mezőgazdaságban, illetve a szolgáltató szektorban vannak. (Kumar, 2024)

A következő elmélet a toló- és húzó tényezők modellje. Eszerint a modell szerint a migrációt különféle toló- és vonzó (húzó) tényezők együttese befolyásolja. Van Hear, Bakewell and Long (2017) állítása szerint a tolótényezők közé tartozik a szegénység, a politikai instabilitás, a háborúk, de a természeti katasztrófák is, amelyek arra ösztönzik az embereket, hogy elhagyják a szülőhazájukat. Ezek a tényezők, amelyek erős nyomást gyakorolnak a helyi lakosságra, sok esetben kényszerítő erővel bírnak, felgyorsítják a döntési folyamatot és a szülőföldről való eltávozást. Ezzel szemben a húzó tényezők motiválják a migrációt, ideértve a jobb életfeltételeket, magasabb béreket, illetve a biztonságot. A társadalmi jólét, a jobb oktatási lehetőségek és a jó egészségügyi ellátás vonzóbbá tehetik a célországot a potenciális bevándorlók számára.

Az utolsó elmélet, amelyet fontos megvizsgálni ebben a témában, a Wallerstein-féle világrendszerek elmélete, amely globális perspektívát nyújt a migráció megértéséhez. A fejletlen és fejlett országok közötti gazdasági és politikai interakciókat vizsgálva a modell megvilágítja, hogy a globális egyenlőtlenségek és a nemzetközi kereskedelem hogyan befolyásolják a migrációs áramlatokat. A világrendszerek elmélete szerint a migráció nem csupán egyéni döntések

eredménye, hanem olyan globális gazdasági struktúrák következménye is, amelyek arra ösztönzik az embereket, hogy jobb lehetőségeket találjanak más országokban. (Chiot, 2015)

Ezeknek az elméleteknek és modelleknek a segítségével jobban megérthetjük, hogy bizonyos helyekről és bizonyos helyekre miért tapasztalhatók nagyobb volumenű migrációs mozgások, valamint mi áll e folyamatok háttérében. Az elemzés során olyan országokat fogunk megvizsgálni, ahol a bevándorlás kiemelkedő, mivel ezek a helyek jelentős “pull” faktorokkal vonzzák a bevándorlókat. A világrendszerek elmélete segít megérteni, hogy a bevándorlók gyakran a globális gazdasági centrumként funkcionáló központi országokat célozzák meg, ahol kedvezőbb társadalmi és gazdasági lehetőségeket keresnek. Továbbá a dualista munkaerőpiac elmélete is releváns, mivel megmagyarázza, hogy a fejlett országok lakói általában nem akarnak a másodlagos munkaerőpiacon dolgozni.

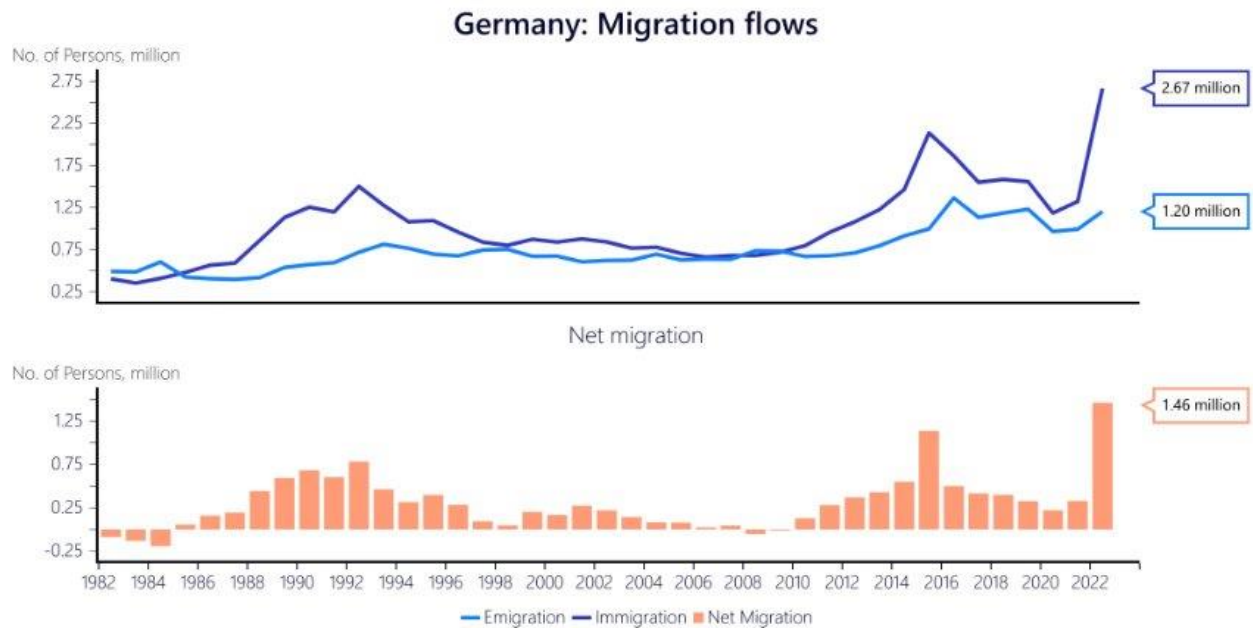
Ha megvizsgáljuk ezeket az elméleteket és tényezőket, akkor az információk alapján olyan országok emelkednek ki, mint Németország, vagy Hollandia, ahol a bevándorlás mértéke szorosan összefügg a kedvező gazdasági lehetőségekkel és politikai stabilitással. Ezek az országok jelentős “pull” faktorral rendelkeznek, hiszen jellemzően magasak a bérek és kedvező a társadalmi berendezkedés. Nagyon fontos megjegyezni, hogy a bevándorlási időszak kezdetén ezek az országok nagyrészt bevándorlás párti politikát folytattak, ami jelentősen megkönnyítette a bevándorlók beilleszkedését az országban.

A bevándorlást ellenző álláspontok megértéséhez elengedhetetlen, hogy lássuk, pontosan milyen számokkal és százalékokkal jutottunk el a jelenlegi helyzethez Németország és Hollandia esetében. Fontos megnézni, hogyan indult el a bevándorlás folyamata ezekben az országokban, valamint, hogy ez a dinamika hogyan viszonyul más országokhoz globális szinten. A migráció kérdése nem csupán helyi politikai viszonyok következménye, hanem szoros összefüggésben áll a világszintű gazdasági és társadalmi trendekkel is. Ugyancsak fontos kérdés, hogy a számok rávilágítanak-e a bevándorlást ellenző politikák mögötti tényezőkre, valamint arra, hogy ezek a nézetek miért váltak a politikai diskurzus fontos részévé az utóbbi évtizedekben.

A dolgozatomban elsősorban a német helyzetet fogom elemezni, mivel ez az ország az egyik legvonzóbb célpont Európában, és a bevándorlás jelentős mértékben átalakította az ország demográfiai szerkezetét és belpolitikai térképét is.

Német bevándorlási statisztikák

Az adatok, amelyeket a Német Statisztikai Hivatal (Destatis) szolgáltat, betekintést nyújtanak a nem német bevándorlók számának alakulásába 1950-től egészen napjainkig. A Destatis (2024) szerint a bevándorlás már a 60-as években is jelentős volt, ha összehasonlítjuk az akkori bevándorlási értéket a lakosság számával. Az 1960-as évek végén és az 1970-es évek elején a nettó bevándorlás, azaz a be- és kiutazó bevándorlók különbsége akár évi félmillió új lakost is hozott a mostani Németország területére, hiszen a háborút követően a gazdaság helyreállításához és a munkaerő-igényekhez kapcsolódóan tömegesen érkeztek vendégmunkások. Ezt követően kisebb csökkenés következett be, majd pár kisebb volumenű vagy akár negatív értékű nettó bevándorlási érték után a 90-es években újra növekedésnek indult. A fellendülés hátterében olyan “push” faktorok álltak, mint a hidegháború vége vagy a balkáni háború, illetve olyan “pull” faktor, mint a német újraegyesítés. Az ezt követő években nem voltak kiemelkedő számok egészen 2010-ig, amikor rohamosan elkezdett emelkedni az évi nettó bevándorlás értéke. A számok évről évre emelkedtek, amikor is 2015-ben, a migrációs világválság csúcspontján 150 000-ről 1,1-1,2 millióra nőtt. Ez hihetetlenül nagy szám volt, ami mélyen megváltoztatta az ország társadalmi berendezkedését. Ez volt az első olyan meghatározó helyzet, amikor az Alternatíva Németországért (AfD) elnevezésű formáció elkezdett egyre nagyobb népszerűségnek örvendeni. A párt erőteljesen bírálta a kormány migrációs politikáját, és az emberek körében egyre nagyobb támogatottságra tett szert, amely azóta is tart. A számok - bár ezután csökkentek -, egészen a Covid-19 járványig megtartották a minimum 248 000-es értéket. A járvány után, 2022-ben azonban az ország rekordmennyiségű, 1,5 millió körüli nem német bevándorlót fogadott, ami körülbelül 500 százalékos növekedés a Covid előtti időszakhoz képest. A kimagasló bevándorlás fő oka az ukrajnai háború volt, mivel az ukrán menekültek a 2022-es összes bevándorló 41%-át tették ki.

Source: DESTATIS via Macrobond created on 7/6/2023

Appcast

Ez a bevándorlási hullám azzal is járt, hogy a női bevándorlók aránya is megnövekedett, mivel főként nők és gyerekek menekültek a háborús térségből. A többi jelentős bevándorlást mutató ország, ahonnan sokan érkeztek Németországba, Románia (8%), Lengyelország (4%) és Törökország (3%) volt. Németország Európa legfőbb célországának számít a bevándorlók számára. Mostanra több mint 18 százalékát teszik ki a német lakosságnak, ami 20,2 millió főt jelent – ők azok, akik vagy maguk költöztek Németországba, vagy szüleik bevándorlók voltak. Annak ellenére, hogy a bevándorló népesség folyamatosan növekszik, a német bevándorlási hatóságokat azzal vádolták meg, hogy túlságosan ellenségesek a bevándorlókkal szemben. Robert Habeck gazdasági miniszter szerint ez akadályozza a szükséges szakképzett munkavállalók bevonását az országba. A német lakosság elöregedése miatt várható egyre jelentősebb munkaerőhiány miatt Habeck korábban kijelentette, hogy Németországnak az illegális bevándorlók potenciálját is ki kellene használnia a munkaadói igények kezelésére. (Mellersh, 2024)

Ez a kezdeményezés természetesen heves ellenkezést váltott ki a szélsőjobb oldali pártok részéről. A társadalom az utóbbi években - a korábbi tendenciákkal ellentétben - sokkal jobban támogatja ezeket a pártokat a bevándorlók számának látható növekedése és az ezzel együttjáró problémák miatt.

Társadalmi és gazdasági hatások: Németország

Dr. Wido Geis-Thöne (2022) elemzése alapján a bevándorlás Németországban kiemelkedő szerepet játszik a munkaerőpiac stabilizálásában. A demográfiai változásokra válaszul az ország egyre inkább a bevándorlásra támaszkodik a szakképzett munkaerő bázisának fenntartásához. 2019-ben például a szakképzett dolgozók közel 1/6-a nem német származású volt, ami rámutat arra, hogy a bevándorlók már most is sokat hozzátesznek a német gazdasághoz. Dr. Geis-Thöne hangsúlyozza, hogy az országnak továbbra is célzottan foglalkoznia kell a harmadik országokból érkező szakképzett munkavállalók bevonzásával. A bevándorló fiatalok - különösen a 25 és 34 év közöttiek – közül sokan rendelkeznek valamilyen szakképzettséggel, amire szüksége van az országnak a technológiai fejlődéshez és a kiegyensúlyozott gazdasághoz. Dr. Geis-Thöne az elemzésében azt is hozzátette, hogy a Németországban tapasztalt születési arány csökkenése és az öregedő népesség miatt a bevándorlás elengedhetetlen. Véleménye szerint ezzel lehet orvosolni a német társadalom demográfiai problémáit, amelyeket az alacsony családalapítási kedv okoz. Csak viszonyításképpen: a német születési ráta 2011 és 2016 között, főképpen a 2015-ben tetőző bevándorlási válság csúcspontja után 1,38-ról 1,59-re nőtt. 2022-ben azonban a termékenységi ráta 8 százalékkal csökkent az előző évhez képest, majd 2023-ban, az előző évi nagy mértékű bevándorlás ellenére is újabb 7 százalékkal csökkent. Így már csak 1,35 gyermek jutott egy nőre és az ideiglenes adatok szerint a 2024-es év további csökkenést fog hozni a magas infláció és a reáljövedelmek csökkenése miatt. (Dewan, 2024)

Egy új tanulmány szerint Németország a következő évtizedekben kritikus munkaerőhiány előtt áll, amelyet bevándorlókkal lenne a leghatékonyabb pótolniuk. Az új bevándorlási reformok ellenére is hatalmas a hiány a munkaerőpiacon és a Bertelsmann Alapítvány által készített tanulmányban arról olvashatunk, hogy ha nem érkezik évente körülbelül 288 000 képzett külföldi munkás, a német munkaerő száma 46,4 milliőről 41,9 millióra csökkenhet 2040-ig, sőt 2060-ra ez a szám akár 35,1 millióra is zuhanhat. Az alapítvány egyik szakértője, Susanne Schultz hangsúlyozta, hogy a 2023-as migrációs reformokkal könnyebbé és vonzóbbá kívánták tenni a munkavállalók németországi letelepedését, azonban további intézkedésekre lesz szükség, hogy minél vonzóbb letelepedési lehetőségeket tudjanak nyújtani. (Welle, 2024)

Összegzőképpen, a tanulmányok és elemzések alapján egyértelmű, hogy a bevándorlás pozitív hatással van a német gazdaságra. A kutatók mind arra figyelmeztetnek, hogy a következő évtizedekben a szakképzett munkavállalók bevonása elengedhetetlen a munkaerőpiac stabilizálása és a munkaerőhiány orvoslása érdekében. Számos szakértő és politikai döntéshozó ezzel a stratégiával próbálja megoldani azokat a nehézségeket, amelyekkel az országuk szembesül, és így látják biztosítotttnak a német gazdasági jövőjét.

A migrációs félelem hatásai: a szélsőjobb felemelkedése Európában

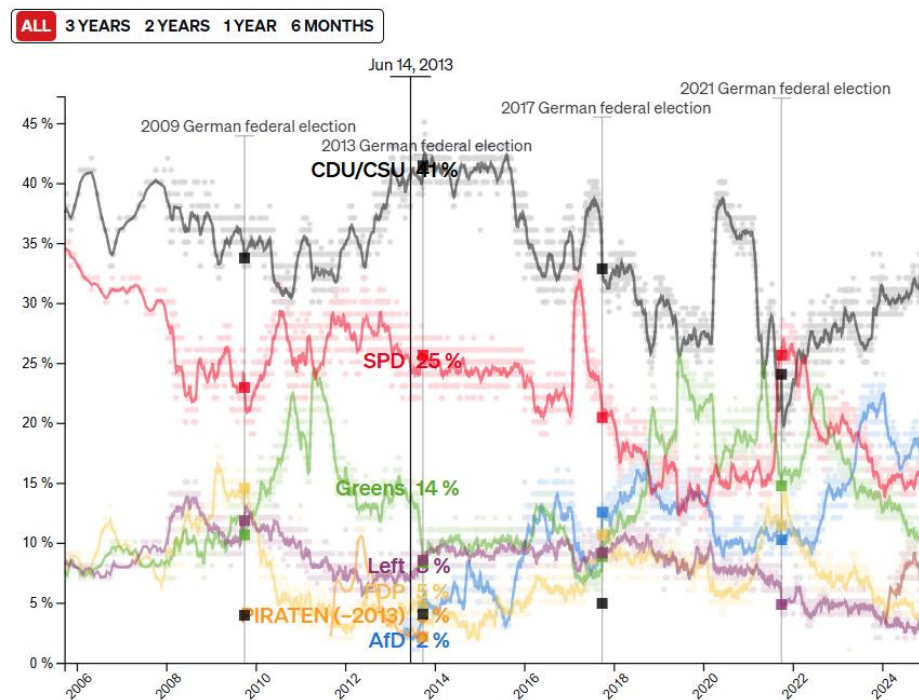
A Guenichi, Chouaibi and Khalfaoui, (2022) féle tanulmányban olvashatunk a migrációval kapcsolatos félelemről és annak úgynevezett fertőzés hatásáról – „contagion effect” - is. Ez lényegében azt jelenti, hogy egy adott esemény, információ vagy érzés más területekre vagy csoportokra is kiterjed. Ezt a kifejezést gyakran használják pénzügyi válságok, politikai események, vagy éppen társadalmi félelmek elemzésénél. A tanulmány az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Franciaország és Németország példáját vizsgálja, ahol a migrációval kapcsolatos félelmek közé tartozik a terrorizmus, a bűnözés vagy a kulturális különbségek problémája. A kutatás bemutatja, hogy a migrációval kapcsolatos félelem hogyan terjed az országok között, és hogy ezek a félelmek hogyan formálják a politikai diskurzusokat és a közpolitikát, különösen egy menekültválság időszakában. A tanulmány arról is beszámol, hogy a migrációval kapcsolatos félelmek időbeli és térbeli terjedése is szoros összefüggést mutat a jelentős politikai eseményekkel, mint például a Brexit vagy egyes terrorcselekmények. A kutatás hangsúlyozza, hogy a politikai döntéshozóknak kezelniük kell a migrációval kapcsolatos félelmeket, ha fenn akarják tartani a társadalmi kohéziót és stabilitást.

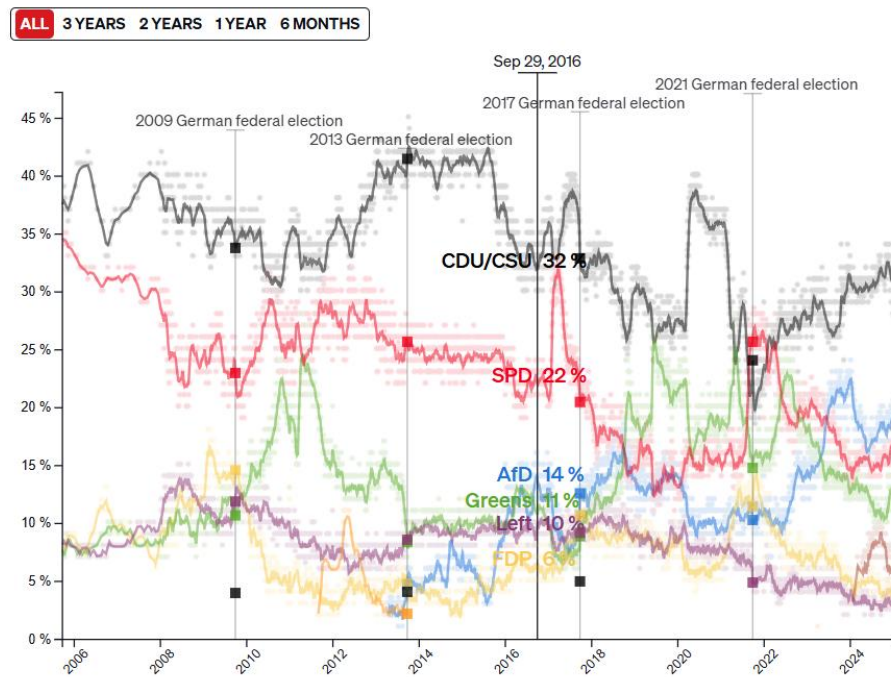
A tanulmány alapján megállapíthatjuk, hogy a német migrációs félelem egy része a környező országokból is származhat, ahol szintén akadtak migrációval kapcsolatos problémák. Továbbá a 2015-ös menekültválság, valamint az azt követő években tapasztalt magas bevándorlási számok is hozzájárultak ahhoz, hogy a német társadalom érzékenyebbé vált a migrációval kapcsolatos félelmekre. Azok a társadalmi különbségek és kihívások, amelyek a 2010-es és 2020-as évek különböző vallású bevándorlóival érkeztek, csak fokozták ezeket a félelmeket, hiszen a kulturális és vallási sokféleség újfajta feszültségeket generált.

Ez a félelem végül arra ösztönzött sokakat, hogy szélsőséges nézetek felé orientálódjanak. Krízishelyzetekben gyakran tapasztalható, hogy az egyének a szélsőségek irányába mozdulnak el, mivel ezek a nézetek gyors és egyértelmű megoldásokat ígérnek a felmerülő problémákra. Bár a

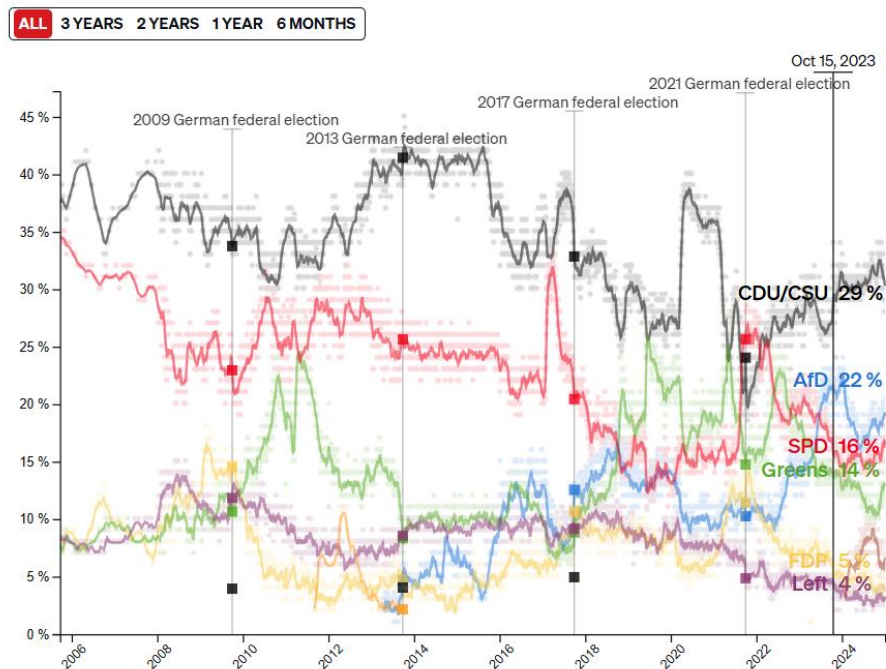
számok és statisztikák egyértelműen jelzik a bevándorlás pozitív hatásait a német gazdaságra, az adatok mégsem tudtak meggyőzni mindenkit, hiszen a német szélsőjobboldali pártok, különösen az Alternatíva Németországért (AfD) növekvő népszerűségnek örvend. Az elmúlt évtizedben a társadalmi és politikai diskurzusban megjelenő félelmek és aggályok sokakat a szélsőjobb irányába tereltek, független attól, hogy a gazdasági mutatók kedvezőbbek voltak. Ezt az ellentmondásos helyzetet szeretném jobban megérteni, hogy hogyan alakult át a német társadalom attitűdje a bevándorlással kapcsolatban, és hogyan jutott el az abszolút bevándorláspárti politikától a jelenlegi, ambivalens és félelmekkel teli álláspontig. A társadalom tapasztalatai, a politika és média által közvetített üzenetek és a szociális kihívások mind hozzájárultak ahhoz a társadalmi diskurzushoz, amely lehetővé tette a szélsőjobboldali pártok felemelkedését a német politikában.

A további két ábrán láthatjuk, hogy az AfD népszerűsége a 2013-ban megrendezett választások előtti mindössze 2 százalékról, a 2015-ös világválság után egészen 14 százalékgig emelkedett.

A következő ábrán pedig láthatjuk, hogy ez a szám még ennél is magasabbra is nőtt 2023-ban:

Nem Németország az egyetlen, ahol megfigyelhető ezeknek a politikai erőknek az erősödése, több európai országban - például Hollandiában, Franciaországban vagy Olaszországban - is tapasztalható a szélsőjobb politikai erők növekvő befolyása. Ezekben az országokban, legyen szó korábbi, vagy csak mostanában kibontakozó mozgalmakról, a Németországhoz hasonló jelenségek figyelhetők meg, amelyek a bevándorlással kapcsolatos félelmekre és ellenérzésekre építenek. Én azért szeretnék elsősorban a német helyzetre fókuszálni, mert - ahogy korábban is említettem - Németország elsődleges bevándorlási célország Európában, és a bevándorlás kérdése itt különösen éles társadalmi és politikai ellentéteket generál.

De mi is az a szélsőjobb? Ennek meghatározása nagyon sokat változott az évek során, és eljutott odáig, hogy a „szélsőjobb” nemcsak régiókként, de országokként is mást jelent. A „szélsőjobb” kifejezés általánosítva a politikai spektrum azon csoportjaira utal, amelyek a többség által elfogadott politikai irányzatok jobb oldalán helyezkednek el. Kizárólagosan nacionalista értékeket, az ellenfelvilágosodás dogmatikáját, illetve az autoriter politikai beállítottságot hirdetik. Üzenetük három fő pilléren nyugszik: a nemzeti identitás fokozásán, a bevándorlókkal szembeni xenofóbián, valamint azokon a populista nézeteken, amelyek gyakran kritizálják a jelenlegi politikai elitet. Fő fókuszuk, hogy a nép érdekeit képviseljék, és kifejezzék a rendszerrel szembeni elégedetlenségüket. A szélsőjobboldal megközelítése következetesen arra a gondolatra épül, hogy vissza kell adni a hatalmat a „valódi embereknek”, és a vélt elit és a külső elemek ellen pozícionálják magukat. Narratívájukat folyamatos válságkép érzete köré építik, legyen az gazdasági, kulturális vagy demográfiai, és a félelmet vagy bizonytalanságot kihasználva tesznek szert támogatásra. Németország esetében az egyik ilyen félelemkeltő aspektus a bevándorlás, hiszen fenyegetésként kezelik a bevándorlókat és a globalizációt, ezzel is erősítve a nemzeti identitást. Gyakorlati szempontból ez végül olyan politikához vezet, amely a határok mind fizikai, mind elméleti megerősítésére törekszik. A szélsőjobb már nem csupán euroszepticismust hirdet, hanem teljes mértékű eurofóbiát, és amellet érvel, hogy az európai uniós integráció ugyanannak a folyamatnak a része, amelyet az „elit” a nemzetek de-nacionalizálására használ. Míg a szélsőjobboldal egésze egyértelműen elutasítja bármilyen jövőbeli politikai föderáció létrejöttének lehetőségét az EU-ban, tagjainak egy része támogathat országok közötti együttműködéseket. Vannak olyan pártok, amelyek országuk EU-ból való kilépését szeretnék, mások az EU teljes feloszlását, de vannak, akik az EU-t szuverén államok gazdasági koordinátorává degradálnák. (Rodríguez-Aguilera, 2014)

Ez a megosztottság megfigyelhető a szélsőjobban is, ahol feszültség és rivalizálás tapasztalható a különféle csoportok között. A szélsőjobbos ideológiák spektrumán belül a populista radikális jobboldal és az extrém jobboldal közötti határok bár ott vannak, de egyre jobban elmosódnak, ami csak nehezíti a pontos kategorizálást. A populista radikális jobboldali csoportok sokszor demokratikus rendszereken belül működnek, és így próbálják megszerezni a választóik támogatását. Ezzel ellentétben az extrém jobboldali csoportok gyakran teljesen elutasítják a demokratikus kereteket és hajlamosak erőszakosabb cselekményekre is a céljaik elérése érdekében. Ez a kettősség és elmosódás jól látható és tetten érhető a pártok politikai kampányaiban, ahol a populista radikális jobboldali pártok retorikája sok esetben átvette az extrémista jobboldali pártok ideológiai elemeit. Ezeknek a pártoknak nagy előnye, hogy a közönség gyorsan reagál a szélsőjobboldali retorikákra, és a politikai mozgalmak gyakran használják ki az emberek frusztrációját a migrációval, a globalizációval vagy a társadalmi változásokkal szemben. (Pirro, 2022)

Az európai radikális jobboldal tehát két fő kategóriába sorolható, bár ahogy említettem, ezek egyre többször mosódnak össze: az egyik a neofasiszta eredetű régebbi pártok, a másik pedig az újabban kialakult populista pártok. Minden esetben jellemző a szigorú vezetés, a hierarchikus szervezés és a radikális aktivista pártbázis. Az első kategóriába tartoznak olyan pártok, amelyek a különösen szélsőséges alcsoportba tartoznak. Ilyen volt például alapításakor a magyar Jobbik Magyarországért Mozgalom (JMM), illetve olyan pártok, amelyek kicsit jobban kozmetikázott marketinget folytattak, mint például a francia Front National (FN). A második kategória két alcsoportot foglal magában: egy kifejezetten demagóg alcsoportot és egy másik, valamivel visszafogottabb pártokra osztható csoportot.

Az Alternatíva Németországért Párt (AfD)

Az AfD felemelkedése szoros kapcsolatban áll a német politikai tér 2010-es években való alakulásával, különösen Angela Merkel kancellársága alatt. Számos konzervatív politikus a Német Kereszténydemokrata Unióban (CDU) elégedetlenségét fejezte ki, mivel úgy érezték, hogy a párt túlságosan mérsékeltté vált. Ezalatt azt értették, hogy Merkel vezetése alatt olyan irányvonalat próbáltak követni, amely célja, hogy széles választói bázist vonzzon, de ez sok esetben azzal is járt, hogy a párt néhány hagyományosan konzervatív értékéről lemondott. Ez a megközelítés például a migrációs válság idején is megjelent, amikor Merkel a határok megnyitását hirdette meg humanitárius okokból, amely lépés sok kritikát váltott ki a konzervatív szavazók körében.

Az AfD 11 éve, 2013 tavaszán alakult olyan politikai aktivistákból, akik a CDU-ból kiindulva elutasították Merkel politikai irányvonalát, különösen az európai integrációval szemben. A párt kezdeti célja az euroszkepticizmus volt. Elvetették az eurót, mint közös valutát és elleneztek az EU-tagállamok pénzügyi támogatását az eurózóna adósságválsága alatt. Ez az álláspont vonzó volt sok olyan választó számára, akik aggódtak az EU-s gazdasági döntések következményei miatt. Heves kritikát váltott ki a párton belül is például az, amikor 2015-ben Merkel a görög mentőcsomag támogatását javasolta. 2015-re, amikor Németországba rekordmennyiségű menekült érkezett, az AfD prioritásai drasztikusan megváltoztak. Merkel politikája, miszerint a határok nyitva maradnak humanitárius válság esetén, heves ellenállásba ütközött ismét az AfD részéről, amely a bevándorlást a „külföldiek inváziójának” tekintette. Ez az átalakulás lehetővé tette a párt számára, hogy kihasználja a növekvő populista és xenofób érzéseket Európában.

A párt retorikája egyre inkább anti-izlamista irányt vett, mivel a menekültek túlnyomó többsége Szíriából és Afganisztánból érkezett, tehát iszlám vallású volt. 2016-ban a párt a muszlim hatalmi szimbólumok betiltásáról kezdett beszélni, mint a minaretek, az iszlám imádság közpublicitása, vagy a burka viselete. Annak ellenére, hogy a német társadalom eleinte kifejezett nemtetszését fejezte ki, az AfD a 2017-es általános választások során elég szavazatot kapott ahhoz, hogy parlamenti frakciót alakítson. Ezzel szemben a CDU és a CSU konzervatív szövetsége 65 helyet veszített 2013 óta, ami a legrosszabb teljesítményüknek számít az elmúlt csaknem 70 évben. (Matthias, 2024)

A párt politikai stratégiája a provokatív retorikán túl más elemeket is tartalmaz, amivel próbál minél nagyobb népszerűsége szert tenni. Az AfD az olyan kérdésekre helyezi a hangsúlyt, amelyek jelenleg a leginkább foglalkoztatják a közvéleményt, mint a bevándorlás, a bűnözés és a kulturális identitás. Ez a három szempont pedig azért működik ilyen jól, mert mindhárom tökéletesen egybeesik a migrációs válság aggodalmaival. Azok, akik aggódtak a bevándorlási hullám mértékétől és potenciális növekedésétől a jövőben, az AfD mellé álltak, ami már a 2017-es szavazásokon, mindössze 4 évvel a megalakulásuk után is látható volt. Az AfD bevándorlás ellenes platformja alapos és jól kidolgozott, mivel precízen reagál a társadalmi feszültségekre és a választók félelmekre. A párt érvei világosan artikulálják azokat az aggodalmakat, amelyeket sok német tapasztal.

Az első pontjuk, hogy állítsák le a menekülteket támogató költségvetési kiadásokat. A párt érvelése szerint a közpénzeket inkább a német állampolgárok jövőjének biztosítására kellene fordítani, így

a menekültekhez kapcsolódó támogatások eltörlése a német gazdaság megerősítését szolgálná. Ez az érvelés több szempontból is megkérdőjelezhető, hiszen korábban már megvizsgáltuk, hogy a bevándorlók nagy része valójában a német gazdaság „mentőmellénye”, hiszen hozzájárulnak a német gazdaság hosszútávú működéséhez. Számos adat és szám is alátámasztja, hogy a bevándorlók munkaereje pótolni fogja az előregezésből adódó hiányosságokat. Okkal merül fel a kérdés, hogy miért működik mégis az AfD kommunikációja ebben a témában, ha a valóság és a számok ezt egyértelműen cáfolják. A válasz viszonylag kézenfekvő: a politika központjában a biztonság áll. Az AfD kommunikációja ezért képes jól működni, még akkor is, ha a gazdasági statisztikákkal szembe megy az érvelésük. A párt politikája a rövid távú reakciókra fókuszál, ami különösen krízishelyzetek idején válik vonzóvá a választók számára.

A krízishelyzet pedig, ami ezt az erősödő folyamatot elindította, egyértelműen a 2015-ös bevándorlási válság volt. A több mint egymillió bevándorló érkezésével a német közösség ösztönösen elkezdte védeni saját identitását és hangot adott a bevándorlás következményeivel kapcsolatos gondolatainak. Ezt kihasználva a párt a társadalmi problémák és a bevándorlók jelenléte közötti kapcsolatot hangsúlyozta. Ez a megközelítés erősítette meg a párt támogatottságát, mivel sokan úgy érezték, hogy politikai védelmet kapnak a közelgő fenyegetésekkel szemben. Az AfD sikeresen használta ki a környezetét, a megoldása pedig a rövidtávú megoldások iránti vágyon alapult.

A második pont az úgy nevezett „negatív bevándorlás”. Az AfD és más szélsőjobboldali pártok gyakran azt hangsúlyozzák, hogy a bevándorlás csökkentése nemcsak morális kötelezettség, hanem szükségszerűség is, mivel ez hozzájárul a társadalmi stabilitás és biztonság megőrzéséhez. E politikai narratíva tükrében a bűnözési statisztikák, köztük az erőszakos bűncselekmények növekedése, érvet szolgáltatnak a migráció korlátozása vagy akár leállítása mellett is. Míg a másik oldal gazdasági statisztikákkal és a migráció pozitív hatásaival érvel, a szélsőjobboldali pártok gyakran a bűnözési számokkal válaszolnak, arra utalva, hogy a bevándorlók és a menekültek növekvő száma társadalmi feszültségeket, erőszakot okozhat. A német rendőrség statisztikái alapján 2023-ban - 15 év óta először - 214 099 erőszakos bűncselekmény történt az országban, ami 8,6 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. Ezt a növekedést össze lehet kapcsolni a nagy mennyiségű bevándorlóval, aki 2022-ben érkezett. Ezen belül a veszélyes és súlyos testi sértések száma is rekordot döntött: 154 541 ilyen esetet regisztráltak, míg az egyszerű testi sértések száma 7,4 százalékkal emelkedett. 2024-ben a bűncselekmények száma összesen ismét 5,5 százalékkal, 5,94 millióra emelkedett 2023-hoz képest. Ez 9,3 százalékkal túlteljesíti a 2019-es

adatokat. Az elfogott gyanúsítottak száma 2,246 millióra nőtt, közülük 41,3%-nak nem volt német útlevele, több mint 400 000 esetben pedig menekültként, menedékkérőként vagy illegális belépőként kategorizálták őket. A politikai elemzők több okot is felvetettek a társadalmi feszültségek növekedésére, de főleg az erőszakos bűntényeket emelték ki. Herbert Raul, Észak-Rajna-Vesztfália belügyminisztere szerint megváltozott a német társadalomban a hangulat és a konfliktusokat egyre inkább fizikai erőszakkal próbálják rendezni. (Martin, 2024)

A harmadik pont az AfD kezdeményezésében a menedékjog megszüntetése lenne. A párt javaslatot tett a külföldiek alkotmányos jogainak korlátozására, különösen a menedékjogokra vonatkozóan. A párt célja, hogy megnehezítse a menedékkérők belépését Németországba, és ezzel próbálja mérsékelni a bevándorlás mértékét. Ez radikálisan eltér a hagyományos befogadási gyakorlattól, amely a nemzetközi jogra és emberi jogokra építve biztosítja a menedékjogot a rászorulóknak számára. Ezek a javaslatok több problémát is felvetnek. Először is a menedékjog megszüntetése vagy korlátozása ellentétes az alapvető emberi jogokkal, amelyeket nemzetközi egyezmények - például a Genfi Egyezmény is - garantálnak. Ez a megközelítés sérti az emberek védelemhez való jogát, illetve súlyosan sérti azokat, akiknek valóban segítségre van szükségük. Másodszor, ahogy már említettem, a menedékjog korlátozása hosszú távon destabilizálhatja a társadalmat, mivel a menekültek elutasítása nem oldja meg a migrációs válság alapvető okait. Annak ellenére, hogy ezek a lépések számos problémát okozhatnak, az AfD mégis sikeresen kommunikálja a javaslatait egy változó természetű társadalmi környezetben. Sok választó úgy érzi, hogy a menekültek érkezése és letelepedése okozza a társadalmi feszültségeket és a bűnözéssel kapcsolatos aggodalmakat. Az AfD pedig éppen ezt a félelmet célozza meg a kampányában, ahol a narratívája szerint a „mindennapi emberek” érdekeinek védelmében van szükség szigorúbb szabályozásra.

A negyedik pont az iszlám befolyásának korlátozása. A párt retorikája azt a narratívát hangsúlyozza, hogy az iszlám vallás és kultúra folyamatosan növekvő hatása fenyegetést jelent a német identitásra és a nyugati értékekre. A retorika célja, hogy felhívja a figyelmet a vallás és a kultúra közötti feszültségekre, valamint arra a percepcióra, hogy az iszlám közösségek növekvő jelentléte és befolyása a hagyományos német értékek és életmód marginalizálódásához vezethet. Az AfD konkrét intézkedéseket javasol az iszlám terjedésének mérséklésére, amelyek közé tartozik a mecsetépítések szigorúbb szabályozása, az iszlám alapú jogi rendszerekhez - mint például a sariához - kapcsolódó gyakorlatok elutasítása, illetve a vallási szimbólumok nyilvános használatának korlátozása. A párt érvei szerint ezek az intézkedések a német kultúra és értékek

védelve érdekében szükségesek, valamint azért, hogy megakadályozzák a vallási és kulturális feszültségek fokozódását a társadalomban. A bevándorlók több tüntetése is negatív visszhangot váltott ki a társadalomból. A társadalmi feszültségek csak fokozódnak, amikor iszlamista csoportok vagy muzulmán közösségek tüntetnek a jogaikért. Ezek az események jó érvet szolgáltatnak a szélsőjobboldali pártok számára, hogy a tüntetéseket a német kultúra és identitás veszélyeztetésének illusztrálására használják. Ilyen például a „Muslim March”, amelyet az elmúlt években többször is megszerveztek. A felvonulás fő célja, hogy felhívja a figyelmet a muszlimokkal szembeni diszkriminációra, az iszlámellenességre és a közbeszédben, illetve a politikában megjelenő előítéletekre. Vagy a „Nein zu Islamfeindlichkeit”, azaz „Nem az iszlámellenességre”, ahol szintén a muszlim közösségeket érintő megfélemlítés ellen léptek fel. Konkrét példa a közelmúltból a 2024-es hamburgi iszlám demonstráció volt, amelyen több mint 1100 tüntető vett részt és amelyet a „Muslim Interaktiv” nevű csoport szervezett. A résztvevők táblákkal vonultak fel, köztük például olyanokkal, amelyeken „Kalifat ist die Lösung”, azaz „A kalifátus a megoldás” állt. (A kifejezés arra utal, hogy az iszlám közösségnek egy iszlám állam vezetése alatt kell működnie, amelyet kalifa irányít. A kalifa az iszlám vezetője, aki a vallás és a politika területén is hatalommal bír, és akinek a feladata a muszlim közösség egyesítése, valamint az iszlám elvek, jogrend, tehát a saría érvényesítése. (Afsaruddin, 2019) Ez a kifejezés gyakran összekapcsolódik a radikális iszlámizmus eszméivel, amelynek célja az iszlám jog és életmód széleskörű elterjesztése a társadalomban.) A tüntetés során a résztvevők „Allahu Akbar” (Isten a legnagyobb) kiáltással fejezték ki véleményüket, amit a német média is kiemelt. A demonstráció főleg a globális Izrael-ellenes megmozdulások fényében zajlott, és tovább erősítette a már amúgy is meglevő társadalmi feszültségeket. A „kalifátus mint megoldás” a politikai és szociális problémákra való válaszként jelent meg a tüntetők részéről, hiszen egy stabil, egységes és vallási alapú kormányzati struktúra megteremtését ígérte az iszlám híveinek. A másik oldalon viszont az ilyen kijelentések komoly aggodalmakat váltanak ki sokakban a nyugati társadalmakban, mivel a kalifátus hívei gyakran vallási törvények alapján kívánják irányítani a közéletet, ami szemben áll a demokratikus értékekkel és a világi jogrenddel. Az ilyen megmozdulások politikai muníciót adnak a szélsőjobboldali pártoknak, mint például az AfD-nek, amelyek kifejezetten a német kultúra és identitás védelmére hivatkozva próbálnak érzelmeket kelteni. (Vacchiano, 2024)

Az ötödik pont a nacionalizmus megerősítése Németországon belül. Ez nem csak a párt támogatását növeli, de a társadalmat is megosztja. Az AfD retorikája gyakran apellál a hagyományos német értékekre és kulturális örökségre. Pietromarchi (2024) tudományos cikkében

olvashatunk arról, hogy az AfD milyen sikereket ért el a keleti államokban, kifejezetten Tübingiában. Az AfD 32,8 százalékos szavazati arányt ért el, amely jelentős növekedést tükröz a szélsőjobbboldali pártok számára Németországban a második világháború óta. A kelet-németek gyakran érzik úgy, hogy elhanyagolják őket, és másodrendű állampolgárokként kezelik őket a nyugat-németekhez képest. Ezek a feszültségek elsősorban a két régió közötti gazdasági és politikai különbségekben rejlenek, amelyek a német újraegyesülés után is megmaradtak. Sok kelet-német választó frusztráltnak érzi magát, mivel a nyugat-német képviselők és politikai döntéshozók nem veszik figyelembe a keleti tartományok sajátos társadalmi és gazdasági problémáit. Az AfD erre a frusztrációra is épít, és a kelet-német társadalom történelmi sérelmeire is utal. A nyugat-német háztartások átlagosan sokkal nagyobb vagyonnal rendelkeznek, míg a keleti német háztartások körülbelül feleakkora vagyonnal bírnak. A fiatal, képzett munkavállalók elvándorlása ugyancsak súlyosan érinti a keleti tartományok gazdaságát, hiszen munkaerőhiányt idéz elő. A kelet-németek úgy érzik, hogy a kormány elhanyagolja őket, miközben a bevándorlás, a társadalmi egyenlőtlenségek és a bűnözés problémáit sem kezelik megfelelően. A választási statisztikák és a szélsőjobb népszerűségének növekedése egyértelműen mutatja, hogy a keleti régióban élő németek másodrendű polgárnak érzik magukat.

A szélsőjobb politikai térnyerése és a társadalmi ellenállás Németországban

Az utóbbi időszak politikai eseményei rávilágítanak arra, hogy sok német állampolgár tévesen ítélte meg a nacionalizmus újbóli megjelenésének lehetőségét. A történelem - különösen a náci múlt - feldolgozása után sokan azt hitték, hogy a német társadalom teljesen immunis lesz a szélsőjobbboldali eszmék hatásaira. A valóság azonban teljesen más és sokat változott az elmúlt pár évben. Ahogy említettem, az AfD jelentős támogatást kapott, különösen a keleti régióban, és a legfrissebb felmérések szerint a második legnagyobb párt lehetne, ha ma tartanák a választásokat. A német kormányzat, különösen Olaf Scholz kancellár kormányának gyengesége, amely a korábbi progresszív és modernizáló célkitűzések helyett mostanra működésképtelenséggel küzd, ugyancsak hozzájárul a szélsőjobbboldali párt növekedéséhez. Fontos részlet, hogy a közvélemény-kutatások szerint az AfD választóinak jelentős része férfi, és egyre több fiatal fordul feléjük, részben a párt sikeres közösségi média stratégiáinak köszönhetően. (Grieshaber, 2024)

A legfrissebb tanulmányok és számok szerint a német parlamentben képviselt pártok közül az AfD használja a legnagyobb mértékben a fiatalok körében népszerű TikTok platformot. Deborah Schnabel elmondta, hogy tömegesen tapasztalnak nyíltan szélsőséges jobboldali szimbólumokat a

TikTok-on. A kutatás megállapította, hogy az AfD vezetője, Alice Weidel, a legnépszerűbb politikai influenszerek közé tartozik a TikTok-on, 2024 végén 450 000 követővel. A pártnak egyébként több olyan politikusa is van, akinek többszázezer követője van a platformon, míg Robert Habeck, alkancellár, kevesebb mint 60 ezer követővel rendelkezik ugyanebben az időpontban. A fiatalok szeretik, ha tiszteletben tartják az érdekeltségi köreiket és ha a politikán túl érzelmi szinten is megszólítják őket. Weidel TikTok-jelenléte gyakran vicces, felszabadult és spontán képet mutat róla, ami megnyerő narratíva lehet a fiatalok körében. És az is. Schnabel felhívja a figyelmet arra, hogy sok politikusnak át kellene gondolnia a kommunikációs stratégiáját, mivel a jelenlegi teljesítményük nagyon elmarad az AfD online sikereitől. A szélsőjobboldali párt itt is olyan rést talált, amely eddig nem volt betöltve, illetve felismerte, hogy politikai relevanciájuk megőrzéséhez kötelezően meg kell őrizniük a jó kapcsolatukat a fiatalokkal. (dw.com, 2024)

A sikeres intézkedések és politikai diskurzus ellenére az AfD számos botrányba is keveredett, amit rosszul fogadott a közvélemény és negatív hatással volt a párt politikai helyzetére. Több képviselőjével kapcsolatban például kémkedés gyanúja merült fel Kína és Oroszország irányában, ami komoly kérdéseket vetett fel a párt politikai felelősségvállalásával és átláthatóságával kapcsolatban. Mivel a párt nagy részben a nacionalizmusra épít, az AfD-nek jól kell kezelnie ezeket a botrányokat és kénytelen szembenézni a következményeivel. Ugyanis ha bizalmatlanságot keltenek a választóikban, az teljességgel szembe megy a meghirdetett értékeikkel. (Matthias, 2024)

2024 június végén Essen városában, Németország nyugati felében hatalmas tüntetések robbantak ki az AfD itt zajló kongresszusa kapcsán. A demonstrálók megpróbálták lezárni az utakat és a rendőrséggel is összecsaptak. A hatóságok közel 1000 rendőrt vezényeltek a városba, hogy kezelni tudják a helyzetet, két rendőr súlyosan meg is sérült. Az eseményeken körülbelül 100 000 tüntető vett részt, blokádot akartak felállítani a helyszínek bejáratánál, hogy akadályozzák az AfD küldöttjeinek belépését. Weidel a kongresszus megnyitásakor kijelentette, hogy „ami kint történik, annak semmi köze a demokráciához”, és hangsúlyozta, hogy a politikai pártoknak teljes mértékben joguk van kongresszust tartani. Az AfD a közelmúltban a legutóbbi európai parlamenti választásokon a szavazatok 15,9 százalékát szerezte meg, ezzel második helyen végzett. Alice Weidel és Tino Chrupalla, a párt társelnökei pedig újra ringbe akarnak szállni a következő évi németországi parlamenti választásokon. (Jazeera, 2024)

Szélsőjobboldali párt - szélsőjobboldali szavazók?

A párt növekvő népszerűsége miatt vajon feltételezhetjük, hogy mindenki, aki az AfD-re szavaz, szélsőjobbos nézeteket is vall? Nem, nem erről van szó. A szavazók között sokféle motiváció létezik, de a legtöbben a migrációval kapcsolatos félelmeik vagy az aktuális kormány migrációs politikájával szembeni elégedetlenség miatt támogatják a pártot. Az AfD politikája jelentős mértékben reagál a 2015-ös „nyitott ajtó” és az ország jelenlegi bevándorláspolitikájára. Ezért a párt szavazói között megtalálhatók olyanok is, akik nem az ideológiai szélsőségek miatt, hanem csupán a migráció következményeivel szembeni állásfoglalásként szavaznak rájuk. Ezt az állítást Sahra Wagenknecht, a baloldali-konzervatív Sahra Wagenknecht Szövetség (BSW) jelentős politikai sikereivel tudom alátámasztani, hiszen a januárban alapított párt rövid fennállása ellenére jelentős politikai erővé vált Németországban. A párt sikere több tényezőnek is köszönhető, amelyek közül kiemelkedik a populista kampánystratégia, valamint az, hogy sikerült megszólítaniuk a korábban politikailag passzív szavazókat is. Az egykori Kelet-Németország területén tartott választások során a BSW előnyös helyzetből indult, hiszen ezekben a régiókban felerősödött a nosztalgia a kommunista korszak iránt, különösen azok körében, akik az emberek biztonsága szempontjából védettebbnek érezték magukat az újraegyesítés előtt. Különösen érdekes a BSW politikájában, hogy bár baloldali gazdaságpolitikát folytatnak, határozottan bevándorlásellenes retorikát képviselnek. A politikai nézeteik ilyen kettőssége lehetőséget ad arra, hogy a választók széles rétegét vonzzák. Ezzel a hagyományosan baloldali politikát kedvelőkön túl olyan választók támogatását is megszerzik, akik, bár a szélsőjobbos politikát idegennek és soknak tartják, mégsem értenek egyet a jelenlegi migrációs politikával. Ez az üzenet hatékonyan használta ki a választók azon csoportját, akik úgy érzik, hogy a nagymértékű bevándorlás nyomást gyakorol a helyi közösségek biztonságára. A párt szeptember 1-jén a szavazatok 11,8 százalékát szerezte meg Szászországban és 15,8 százalékát Thüringiában, így mindkét helyen harmadik helyen végzett. Brandenburgban is hasonló volt a teljesítménye, 13,5 százalékkal szintén a harmadik helyet szerezte meg. Ezek az eredmények jól tükrözik a BSW növekvő támogatottságát, amely főleg a bevándorlásellenes álláspontjuknak köszönhető a baloldali értékek megtartása mellett. (Adler, 2024)

A német kormány számára tehát mostanra kulcsfontosságú feladat, hogy hatékony megoldásokat találjon a migrációs válság kezelésére, különben az ellenzék ki fogja használni a bevándorlás kérdését. A 2024 szeptemberi választások során elért drámai szélsőjobbos siker arra kényszerítette a középbal kormányt, hogy újraértékelje a bevándorlási politikáját. A választásokra rányomta a

bélyegét egy késes támadás is, amelyet egy állítólagos szíriai menedékkérő követett el, és amely három halálos áldozatot követelt a nyugat-németországi Solingen városában. Reagálva a választások utáni helyzetre, a kormány bejelentette, hogy szeptember 16-tól ideiglenes határellenőrzéseket vezet be a szárazföldi határokon, amelyek előreláthatóan hat hónapig tartanak, de a meghosszabbításuk is lehetséges. Nancy Faeser belügyminiszter hangsúlyozta, hogy a kormány fő célja a belső biztonság javítása és az illegális migráció, valamint az iszlamista terrorizmus és súlyos bűncselekmények elleni védelem. Az új intézkedések lehetővé teszik a helyi hatóságok számára, hogy közvetlenül elutasítsák a migránsokat a határokon, ami várhatóan jogi kihívások elé állíthatja a kormányt, mivel az intézkedés potenciálisan sérti a német alkotmányban garantált menedékjogot. (Motamedi, 2024)

A kormány szigorúbb retorikát alkalmaz a bevándorlás ügyében, mivel a szélsőjobb erősödése feszültté tette a politikai légkört. Míg Németország 2015-ben több mint 1 000 000 menekültet fogadott be, a társadalom ma már jelentősen megosztottabb, különösen a költségvetési válság és az energiahiány következtében, ami tovább növelte a bevándorlással kapcsolatos aggodalmakat. Az AfD sikere, ami a legelső szélsőjobboldali siker Németországban a második világháború óta, egyértelműen alátámasztja azt az állítást, hogy a szélsőjobb olvasata arról, hogy mit akar a nép, helyes, hiszen az aktuális kormány is kénytelen volt olyan változtatásokat eszközölni, amelyek potenciálisan árthatnak nekik és egyáltalán nem egyeznek az eddig folytatott politikájukkal. A kormány felismerte, hogy nem alaptalan erre a politikai tőkére alapozni, és a szövetségi választások közeledtével elkezdtek szigorítani. A kérdés csak az, hogy nem késtek-e el ezekkel az intézkedésekkel.

Politikai eltolódás Európában

Németországhoz hasonlóan számos más európai országban is jelentős politikai változások zajlanak a bevándorlók és menedékkérők számának növekedése miatt. Ezekben az országokban ugyancsak tapasztalható a szélsőjobboldali pártok erősödése, sőt a folyamat hatására egyes országokban már kormányváltás is történt. A hagyományos politikai elit iránti bizalom csökkenése nyomán a populista mozgalmak nyertek teret, amelyek a német példához hasonlóan bevándorlásellenes retorikájukra építenek, és kihasználják a választók társadalmi és gazdasági aggodalmait.

Bár Németországban kicsit később reagáltak negatívan a bevándorlás kérdésére, mint más európai országokban, ez már korábban is felvetett kérdéseket a belpolitikában, ami szintén a szélsőjobb pártok erősödéséhez, de néhol kormányváltáshoz is vezetett. Franciaország, Hollandia és számos

más ország példái jól mutatják, hogy a bevándorlás kérdése nemcsak nemzeti, hanem európai szinten is jelentős hatással van a politikai helyzetre. Jelenleg hét uniós tagországban kormányozza szélsőjobb felé húzó párt: Horvátország, Csehország, Finnország, Magyarország, Olaszország, Hollandia, Szlovákia és októberben Ausztria is csatlakozott. (Smith, 2024)

Ezalapján világosan látszik, hogy valóban megfigyelhetünk egy politikai eltolódást, amely az európai országok társadalmi és gazdasági válságaival áll összefüggésben. A választók félelmei és aggodalmai - különösen a migrációval kapcsolatban - egyre inkább politikai eltolódásokhoz vezetnek. A hagyományos politikai elitek elveszítik befolyásukat, miközben a szélsőjobboldali kormányok újra felszínre hozzák azokat a nacionalista elemeket és érzelmeket, amelyek eddig a periférián helyezkedtek el. Ezek a fejlemények nemcsak a politikát alakítják át, hanem megkérdőjelezik a demokratikus intézmények legitimitását is. A középosztály által támogatott pártok, amelyek elhanyagolták a választói bázis aggodalmait, elveszítik eddigi pozícióikat, és teret adnak azoknak a populista mozgalmaknak, amelyek változást ígérnek. Ahogy a politikai eltolódás folytatódik, a rendkívüli intézkedések és a társadalmi retorika, amely a migránsokat bűnbakként használja minden aktuális problémához, egyre inkább normává válik, és ezzel is hozzájárul a társadalmi feszültségek fokozódásához. A kutatás elején említett Guenichi, Chouaibi és Khalfaoui (2022) féle tanulmányban olvashatunk a migrációval kapcsolatos félelmekről és az úgynevezett „fertőzés hatásáról” (contagion effect). Ez a hatás Európában is megfigyelhető a jelenlegi migrációval kapcsolatos diskurzusban, amely gyorsan terjeszti az ezzel kapcsolatos félelmeket és előítéleteket, és lehetővé teszi, hogy azok felerősödjenek és elérjék a politikai fősodort. A médiaszektor és a közösségi platformok gyakran újra és újra felhosszúsítják ezeket a narratívákat, aminek következtében a társadalmi félelmeket politikai tőkeként kihasználó szélsőjobboldali pártok szintén megerősödnek. (Green, 2024)

Elképzeltető-e tehát, hogy Németországban és a hozzá hasonló helyzetben lévő országokban bekövetkezhet kormányváltás a következő években?

Igen. Teljes mértékben elképzelhető, hiszen Európa más olyan országaiban is megtörtént ez, ahol pár évvel ezelőtt ez még fel sem merülhetett. Erre jó példa Hollandia. Az országban kormányváltás történt, ahol a Geert Wilders vezette Partij voor de Vrijheid (PVV) jelentős győzelmet aratott a 2024. novemberi választásokon. A párt érte el a legnagyobb szavazatarányt, és közel 14 év után leváltotta Mark Rutte liberális VVD pártját. A választások után a kormány a szélsőjobboldali pártok koalíciójára épít, és a formálódó kormányprogram főleg konzervatív és populista

intézkedéseket tartalmaz. Az AfD-hez és megannyi hasonló ideológiájú párthoz hasonlóan alapvetően a migrációval kapcsolatos szigorú szabályozásra helyezi a hangsúlyt, és megkérdőjelezi a demokratikus normákat és a jogállamiságot.

Az AfD, a PVV és hasonló szélsőjobboldali pártok növekvő befolyása nem csupán nemzeti, de európai szinten is érezhető. Politikai elemzők hangsúlyozzák, hogy az ilyen pártok ideológiájának elterjedése a közbeszédben aggasztó következményekkel járhat az Európai Unió egységére és politikai együttműködésére. Ez a tendencia részben annak is betudható, hogy a szélsőjobboldali pártok a centralizálástól való eltávolodást hirdetik, sőt sok esetben az EU-ból való kilépés lehetőségét is fontolgatják. A Brexit tapasztalataiból okulva világos, hogy egy hasonló politikai lépés erősen rontja az Európai Unió és az országok politikai légkörét. (Moses, 2024)

Társadalmi igények és kormányzati intézkedések

Bár nagyon súlyos következményei lennének annak, ha ezek az országok kilépnének a nemzetközi diskurzusból, azt is fontos figyelembe vennünk, hogy a történelemben volt már arra példa, hogy a társadalmi igények és a kormányzati intézkedések közötti ellentétek az állami struktúra összeomlásához vezettek. A francia forradalom előtti Franciaországban például a szociális és gazdasági egyenlőtlenségek, valamint a nép elégedetlensége feszültségeket teremtett a kormányzati intézkedésekkel szemben. A középosztály és a szegények igényeire nem találtak megfelelő megoldást a monarchia részéről, ez pedig végül a forradalom kirobbanásához és a régi társadalmi rend összeomlásához vezetett. (Britannica, 2020)

Ehhez hasonlóan a jelenlegi migrációs helyzet Németországban is hasonló feszültségeket generál. A német társadalom, amely gazdasági erőforrásként tekint a migrációra, gyakran eltérő igényekkel rendelkezik, a kormányzati intézkedések pedig egyre ritkábban találkoznak a társadalmi elvárásokkal. A német kormány ugyan elkezdett lépéseket tenni a probléma kezelésére, ezt főleg a szélsőjobboldali párt sikere és a közelgő választások miatt tette. A jelenlegi konfliktus tehát jól mutatja, hogy amikor a kormányok képtelenek kezelni a társadalmi kihívásokat, az áthidalhatatlan szakadékokhoz vezethet.

Ahogy az európai értékek egyre inkább kihívások elé néznek a különféle belső konfliktusok miatt, egyre több polgár véleménye változik meg. A szociális média platformokon olvasható megnyilvánulások a változás iránti vágyat tükrözik és az emberek egyre többet fejezik ki frusztrációjukat a meglévő rendszerrel kapcsolatban. Alice Weidel, az AfD vezetőjének egyik

posztja alatt a kommentekben olyanokat olvashatunk, hogy „Csak egyszerű emberek vagyunk, akiknek elégük van”. (Weidel, 2024) Ez egy Európa-szerte egyre inkább terjedő mentalitást tükröz, ahol a biztonság és a gazdasági jólét közti egyensúly egyre inkább a figyelem középpontjába kerül.

Összefoglalás

A Rodrik-trilemma (Carrasco, 2020) elmélete szerint egy ország nem képes egyszerre megvalósítani a hiperglobalizációt, a demokratikus politikát és a nemzeti szuverenitást - a három elem közül csak kettő erősíthető meg egy időben. Az Egyesült Államokban vagy az Egyesült Királyságban például a hiperglobalizáció és a demokratikus politikák ágai erősek. Ezzel szemben Kína olyan rendszert képvisel, amely erős kontrollt gyakorol a társadalom felett, a hiperglobalizáció és a nemzeti szuverenitásra helyezi a hangsúlyt, és nem fektet akkora figyelmet a demokratikus normákra. Németország jelenleg hiperglobalizációval és demokratikus politikával rendelkező ország, ezért különösen érintett a migrációs válság következményeiben. Az utóbbi években a német társadalom érzései a bevándorlással kapcsolatban folyamatosan változnak, ahogy a szélsőjobb oldali pártok erősödnek a politikai színtéren. Ezen pártok retorikája arra épít, hogy a bevándorlás negatív következményeit hangsúlyozzák, ami sok német állampolgárban a biztonságérzetet és a nemzeti identitást a gazdasági jólét és a demokratikus értékek elé helyezi. Ez a helyzet pedig újra értelmezi a Rodrik-trilemmát, mivel a német társadalom egyre inkább a nemzeti szuverenitás irányába mozdul el. A választók félelmei és aggodalmai - különösen a biztonsági kérdések terén - azt a benyomást keltik, hogy a kormányzat nem képes megfelelően kezelni a bevándorlás kihívásait. Ennek következményeként a közvélemény egyre inkább a szélsőjobb ideológiája felé fordul, mivel a szélsőjobb oldali politikai mozgalmak a nemzeti identitás és a biztonság védelmét ígérik.

A gazdasági mutatók és az előregedő társadalom kihívásai ellenére tehát a szélsőjobb oldali pártok, mint az Alternatíva Németországért, egyre nagyobb népszerűségnek örvendhetnek. A párt hatékony kommunikációs stratégiájával sikeresen alakítja át a félelmeket politikai tőkévé, amelyek a közvélemény érzelmi állapotára reagálnak. A párt negatív migrációt támogató politikai programja szintén hozzájárul az előretörésükhöz. Ezek a megközelítések megerősítik a párt pozícióját és sok más európai példához hasonlóan komoly versenyzőként vesznek részt a következő választásokon.

Néhány kulcskérdés is felmerül a témával kapcsolatban a jövőt illetően:

- a. *Hogyan hat a szélsőjobboldali politikai retorika a jövőbeli bevándorlási politikára Németországban és más európai országokban és képesek lesznek-e a kormányok ellenállni ennek a nyomásnak?*

Mint a német példából is megfigyelhettük, a szélsőjobboldali retorika jelentős hatással van a jövőbeli bevándorlási politikára, mivel a félelemkeltés és a bevándorlás, mint probléma hangsúlyozása a politikai diskurzus középpontjába került. Ez a retorika arra sarkallhatja még a nem ilyen ideológiával rendelkező kormányokat is, hogy szigorúbb intézkedéseket hozzanak a migráció kapcsán, ezzel is reagálva a közvéleményben megjelenő aggodalmakra. Azonban a kormányok ellenállása a szélsőjobboldali nyomásnak a kulturális és politikai tényezőktől függ. Például ha a középosztály és a hagyományos politikai pártok jobban tudják hangsúlyozni a bevándorlás gazdasági előnyeit, mérsékelhetik a radikális politikai retorika térnyerését. Eddig sajnos ez nem volt elég hatékony. Németország gazdasága stagnál a belső és külső politikai feszültségek következtében. A legutóbbi statisztikák szerint az ország gazdasági növekedése elmarad a G7-es tagállamokétól és a kormány előrejelzése alapján a 2024-es évben recesszióval nézhet szembe. Ezek az információk pedig egyelőre nem erősítik meg a jelenlegi kormány jövőbeni hatalmi pozícióját. (Gonultas, 2024)

- b. *Milyen társadalmi változásokat segíthet elő a bevándorlás ellenzői és támogatói közötti párbeszéd erősítése? Lehet-e közös alapot találni, hogy a társadalom különböző rétegei közeledjenek – esetleg megegyezzenek - a migrációval kapcsolatos kérdésekben?*

A párbeszéd erősítése lehetővé teheti a különböző nézőpontok megértését, de ennek sajnos több akadálya is van. A közös alap keresése több szempontból is nehéz, hiszen a politikai különbségek sokszor nem csak ideológiai, de az anyagi háttérrel is összefüggenek. A Kelet- és Nyugat-Németország közötti különbségek, valamint a kormányzati fókusz különbsége a két országrész között jelentős szakadékot hozott létre egyes régiók között. Sok baloldali szavazó számára az is nehézséget jelent, hogy elengedje demokratikus elveit, ez pedig akkora távolságot jelent, amit nem lesz egyszerű áthidalni. A közeledés valószínűleg csak hosszútávú eredmények után érhető el. Kérdés, hogy a jövőben milyen lépésekre lesz szükség ahhoz, hogy a különböző nézőpontok közötti együttműködés és megértés jobban működjön.

- c. *Hogyan befolyásolja az idősödő népesség és a munkaerőpiaci igények a potenciális új bevándorlási politikát, és vajon a német társadalom készen áll-e a szükséges változások elfogadására?*

A gazdasági szakértők szerint hatalmas szükség lenne a bevándorlásra, hiszen az idősödő társadalom és a munkaerőpiaci igények sürgető szükségé tették a bevándorlás kérdését. A német gazdasági növekedés hosszútávú fenntartása érdekében a kérdés elengedhetetlen. A kultúrák közötti különbségek és a potenciális új bevándorlási politikák miatt azonban minden bizonnyal új megoldást kell találniuk, amire a német társadalom még nem készült fel. Gazdaságuk folyamatosan romlik és a belföldi munkaerő aktiválása rendkívül idő- és költségigényes folyamat. Ez pedig azt jelenti, hogy lejjebb kell adniuk azokból az igényekből, amikhez a múltban hozzászoktak.

- d. *Lehet-e olyan politikai konszenzust kialakítani, amely figyelembe veszi a bevándorlás gazdasági előnyeit, miközben válaszol a közbiztonsággal és identitással kapcsolatos félelmekre?*

Politikai konszenzusra jutni lehetséges, de roppant nehéz dolog. Különösen ebben a helyzetben, ahol, ahogy már korábban is említettem, az emberek a krízishelyzet kialakulása miatt a szélsőségek felé húznak. A politikai döntéshozóknak meg kellene találniuk a módját annak, hogy a bevándorlást ne csupán gazdasági szükségszerűségként, hanem lehetőségként is mutassák be. De amíg a társadalom biztonságérzete nem javul, addig nem tűnik túl valószínűnek, hogy kialakulhasson egy arany középút. A társadalmi és politikai diskurzusban ugyanis inkább a félelmek és aggodalmak dominálnak. A bevándorlással kapcsolatos retorika pedig tovább polarizálja a társadalmat, és a szélsőjobboldali pártok csak tovább növelik a bevándorlásról alkotott negatív percepciók terjedését. A következő években pedig könnyen elképzelhető, hogy Németország lesz a következő ország, amely a szélsőjobboldalra tolódás útjára lép.

Hivatkozások

Adler, N. (2024). *Not just AfD: What's the BSW, Germany's rising populist left party?* [online] Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2024/9/25/not-just-afd-whats-the-bsw-germanys-rising-new-populist-left-party>.

Afsaruddin, A. (2019). Caliphate | History & Definition. In: *Encyclopædia Britannica*. [online] Available at: <https://www.britannica.com/place/Caliphate>.

Britannica (2020). French Revolution | Causes, Facts, & Summary. In: *Encyclopædia Britannica*. [online] Available at: <https://www.britannica.com/event/French-Revolution>.

Carrasco, G. (2020). *Rodrik's Trilemma and its Consequences*. [online] ProjectStatecraft. Available at: <https://www.projectstatecraft.org/post/rodrik-s-trilemma-and-its-consequences>.

Chirot, D. (2015). *World-Systems Theory - an overview* | ScienceDirect Topics. [online] www.sciencedirect.com. Available at: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/world-systems-theory>.

DESTATIS (2024). *Migration*. [online] Federal Statistical Office. Available at: https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Population/Migration/_node.html.

Dewan, P. (2024). *New Report on Germany's Birth Rate Causes Alarm For Experts*. [online] Newsweek. Available at: <https://www.newsweek.com/germany-alarming-report-collapsing-birth-rate-population-1978194> [Accessed 2 Dec. 2024].

dw.com. (2024). *Far-right AfD appears as strongest German party on TikTok* – DW – 06/04/2024. [online] Available at: <https://www.dw.com/en/far-right-afd-appears-as-strongest-german-party-on-tiktok/a-69264717>.

Gonultas, B. (2024). *German economy falters amid political unrest at home and abroad*. [online] Aa.com.tr. Available at: <https://www.aa.com.tr/en/economy/german-economy-falters-amid-political-unrest-at-home-and-abroad/3392859>.

Green, R. (2024). *The year of elections: The rise of Europe's far right*. [online] Ibanet.org. Available at: <https://www.ibanet.org/The-year-of-elections-The-rise-of-Europes-far-right>.

Grieshaber, K. (2024). *Germans Thought They Were Immune to Nationalism After Confronting Their Nazi Past. They Were Wrong*. [online] Pulitzer Center. Available at: <https://pulitzercenter.org/stories/germans-thought-they-were-immune-nationalism-after-confronting-their-nazi-past-they-were>.

Guenichi, H., Chouaibi, N. and Khalfaoui, H. (2022). Contagion effect of migration fear in pre and European refugee's crisis period: evidence from multivariate GARCH and wavelet empirical analysis. *Comparative Migration Studies*, 10(1). doi:<https://doi.org/10.1186/s40878-022-00292-2>.

Jazeera, A. (2024). *Protesters, police clash as Germany's far-right AfD party congress starts*. [online] Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2024/6/29/protesters-police-clash-as-germanys-far-right-afd-party-congress-starts>.

Jelentese.hu. (2014). *Saríá jelentése magyarul*. [online] Available at: <https://jelentese.hu/idegen-szavak-szotara/saria> [Accessed 3 Dec. 2024].

Kumar, R. (2024). *What Is the Meaning Of Dual Labour Market & Its Importance*. [online] HROne HR Software. Available at: <https://hrone.cloud/hr-glossary/dual-labour-market/>.

Martin, N. (2024). *Germany: Violent crime reaches 15-year high — report – DW – 04/06/2024*. [online] dw.com. Available at: <https://www.dw.com/en/germany-violent-crime-reaches-15-year-high-report/a-68758122>.

Massey, D., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. and Taylor, J. (1993). A Nemzetközi Migráció Elméletei: Áttekintés és Értékelés (Részletek) . *Theories of International Migration: A Review and Appraisal. Population and Development Review*, [online] 19(3), pp.431–466. Available at: https://tudastar.menedek.hu/sites/default/files/a_nemzetkozi_migracio_elmeletei_attekintes_es_e_rtekeles.pdf [Accessed 1 Dec. 2024].

Matthias , M. (2024). *Alternative for Germany | political party, Germany | Britannica*. [online] www.britannica.com. Available at: <https://www.britannica.com/topic/Alternative-for-Germany>.

Mellersh, N. (2024). *Germany: Net migration at all time high*. [online] InfoMigrants. Available at: <https://www.infomigrants.net/en/post/54441/germany-net-migration-at-all-time-high>.

Micha, A. (2024). *Migration Is Remaking Europe: Is There A Workable Path Forward For The Continent?* [online] Hoover Institution. Available at: <https://www.hoover.org/research/migration-remaking-europe-there-workable-path-forward-continent>.

Moses, C. (2024). *Netherlands Gets a New Government: What You Need to Know*. [online] Nytimes.com. Available at: <https://nytimes.com/2024/07/02/world/europe/netherlands-government-wilders-rutte.html>

Motamedi, M. (2024). *Why is Germany imposing more restrictions on its borders?* [online] Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/news/2024/9/10/why-is-germany-imposing-more-restrictions-on-its-borders>.

O'Neill, P.E. (2006). The European Union and Migration: Security versus Identity? *Defence Studies*, 6(3), pp.322–350. doi:<https://doi.org/10.1080/14702430601060149>.

Pietromarchi, V. (2024). *'Stark rejection': How Germany's far-right AfD won key election in the east*. [online] Al Jazeera. Available at: <https://www.aljazeera.com/features/2024/9/3/stark-rejection-how-germanys-far-right-afd-won-key-election-in-the-east>.

Pirro, A.L.P. (2022). Far right: the Significance of an Umbrella Concept. *Nations and Nationalism*, [online] 29(1). doi:<https://doi.org/10.1111/nana.12860>.

Rodríguez-Aguilera, C. (2014). *The Rise of The Far Right in Europe*. [online] www.iemed.org. Available at: <https://www.iemed.org/publication/the-rise-of-the-far-right-in-europe/>.

Smith, A. (2024). *A surging far right cements its place in Europe*. [online] NBC News. Available at: <https://www.nbcnews.com/news/world/surging-far-right-europe-austria-anti-immigration-rcna173398>.

Vacchiano, A. (2024). *Protesters in Germany call for Islamic fundamentalism: 'Caliphate is the solution'*. [online] Fox News. Available at: <https://www.foxnews.com/world/protesters-germany-call-islamic-fundamentalism-caliphate-solution>.

Van Hear, N., Bakewell, O. and Long, K. (2017). Push-pull plus: reconsidering the drivers of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, [online] 44(6), pp.927–944. doi:<https://doi.org/10.1080/1369183x.2017.1384135>.

Weidel, A. (2024). *TikTok - Make Your Day*. [online] Tiktok.com. Available at: https://www.tiktok.com/@alice_weidel_afd.

Welle, D. (2024). *Germany: 288,000 foreign workers needed annually until 2040*. [online] dw.com. Available at: <https://www.dw.com/en/germany-needs-288000-foreign-workers-annually-until-2040-study/a-70885279>.

Wido, G.-T. (2022). The importance of immigration for the German economy. *Geis-Thöne IW-Analyse*, [online] (151). Available at: <https://www.iwkoeln.de/en/studies/wido-geis-thoene-the-importance-of-immigration-for-the-german-economy.html>.